

többek között, hogy gellérthegy lakásán valami szerelési hiba keletkezett.

Öt iparost is hivatott, de a hibát egyik sem tudta kijavítani. Végül is a házbanjáró postás végezte el a munkát, még pedig kifogástalanul.

Az iparosok tehát tanuljanak meg jobban, de főként olcsóbban dolgozni, mert csak így szoríthatják ki a kontárokat. A radikális rendelet kiadását lehetetlennek tartja a miniszter és lehetetlennek tartja azt is, hogy az ipartestületek kontárbiztosai hatósági közvegyekként működjenek. Az az iparos, akinek fáj a kontár működése, ne szégyenkezzen, hanem jelentse fel őket. Ezen a téren a rendőrszemeket mindig igénybe veheti.

A küldöttség tagjai megütközve hallgatták a miniszter kijelentéseit. Olyan megjegyzések hangzottak el, hogy az iparosok éppen a följelentő, a nyomozó és az utánjáró szerepét nem kívánják betölteni, ezért kérnek hatósági intézkedéseket.

Gombos István, a szegedi kamara egyik küldöttje rámutatott arra, hogy a kontárokkal a legális iparosok nem versenyezhetnek, mert a kontárok adót, illetéket nem fizetnek,

üzleti rezsijuk nincs. Így nemcsak az önálló iparosságot károsítják meg, hanem megkárosítják magát az államot is.

— Ha már az adók kérdésénél tartunk — mondotta Gombos —, el kell mondanom azt is, hogy Szegeden, ahol az ipari és kereskedelmi forgalom az elmúlt évben lényegesen csökkent, a pénzügyi hatóságok az adóalapokat mégis teljesen indokolatlanul fölemelték.

A minisztert ez a bejelentés láthatólag meglepte. Kijelentette, hogy azonnal utána érdeklődik a dolognak. Mintegy tíz perc múlva tért vissza azzal, hogy beszélt Bud János pénzügyminiszterrel és Varga államtitkárral, akik éppen hivatalban voltak és kijelentették, hogy

semmilyen utasítást nem adtak a szegedi pénzügyigazgatóságnak az adóalap emelésére.

A miniszter azt a tanácsot adta a szegedieknek, hogy konkrét, kirívó esetekben közvetlenül hozzáforduljanak.

Végül megígérte a miniszter, hogy a kontárrendeletet, amely már régebben elkészült, rövidesen kibocsátja.

Huszonötéves a szegedi zsinagóga

Visszapillantás a templom építésének történetére — A szegedi zsidóság ünnepe

Huszonötéves a szegedi zsinagóga. A negyedszázados évfordulón a szegedi zsidóság egy pillanatra megállítja a gyorsan muló idő kerekét és bensőséges ünnepel áldoz a Templom első jubileumán. Ez a zsinagóga nemcsak a zsidóság hitéletének hajléka, hanem a magyar zsidó alkotó művészetének, a magyar építészetnek is remeke, amely előtt mesze földről jött emberek is ámulattal állottak meg és lelkes elismeréssel és csodálattal adóztak a monumentális zsinagóga szépségének. Azt mondják, hogy a szegedi zsinagógával szépségben csak a római vetekszik. A szegedi templom ma a legelső a világvárosok zsidótemplomai között.

Már a múlt század vége felé egyre jobban élt a vágy a szegedi zsidóságban, hogy hitéhez méltó istenházát emeljen. Az eszmének dr. Löw Immanuel főrabbi és néhai várbeli dr. Rósa Izsó hitközségi elnök voltak a legelkessebb propagálói. 1896-ban írták ki a tervpályázatot és az első díjat Baumhorn Lipót, a kiváló budapesti műépítész nyerte meg.

Nagy eséllyel indult meg a gyűjtés. Ennek is az oroszlanrészt dr. Löw Immanuel főrabbi végezte. A város és a társadalom nagy áldozatkészséggel siettek a szegedi zsidóság segítségére. 606.000 aranykoronába került a templom és a hatalmas összegnek több mint egyharmadát Szeged zsidósága fedezte, 216.780 koronát fizetvén be templomi örök üléseiért. Szeged város 40.000 koronát adott, pénzbeli adományokból 75.000 korona folyt be, kölcsönt mindössze 200.000 koronát kellett felvenni.

Nem érdektelen idejegyezni, hogy a harminc évvel ezelőtti adakozók sorában a ma is élők között ott találjuk Kiss Károlyt 2000, begavári Back Bernátot 1500, Wimmer Fülöpöt 560, Reitzer Lipótot 400, Vas Károlyt 300, Vajda Manót 288, Pártos Lajost 224 koronás adományaival, de rendkívül nagy volt az egyéb adakozók száma is. Így például a szegedi zsidó ügyvédek 345 koronát adtak, a vasuti leszálló és a Máv. szegedi zsidó hivatalnokai 100 koronát.

1900 augusztus elején kezdtek hozzá a zsinagóga építéséhez és 1903 május elején fejezték be és avatták fel. Ezt az ünnepséget ugyanarra a napra tűzték ki, mint egykor 1843-ban a régi, ugynevezett kistemplom avatását.

Nagyszabású ünnepség volt az új zsinagóga felavatása. A környező utcák zsufolva voltak az emberekkel, a templomban egy talpalattnyi hely nem volt üres. A régi templomból az ujba baldachinok alatt vitték a tóratekercseket, a díszes menet élén a katonazenekar zsidó motívumokból álló indulót játszott, amelyet az akkori 46-os karnagy, Wöber Ottokár komponált. Baumhorn Lipót műépítész a főbejáratnál átadta a templomkulcsokat várbeli dr. Rósa Izsó hitközségi elnöknek. Az avatóünnepség a templomban folyt le, amelyen az ország leghíresebb főrabbijai tartottak szónoklatokat. Az istentisztelet közben a katonazenekar zsidómotívumokból komponált harmas korált játszott és egy nagy fantáziát. Schorr Mór akkori főkantór énekelte a felavató kantátét zenekari kísérettel, amelyet ugyancsak Wöber Ottokár hangszerelt.

Dr. Löw Immanuel prédikációja a fenkölt szellemű főpap hitvallása volt a zsidóság, az emberszeretet és humanizmus mellett.

»Sresed felebarátodat, mint tenmagadat« fogadja a templomba belépőt a kupola felirata és 25 évvel ezelőtti és 25 éven keresztül, szörnyű vérzivataros idők és megpróbáltatások közepette az ősz főpapnak mindig ez volt a jelszava.

Az akkori előjárásból ma már senki sincs életben, a templom művész alkotója, Baumhorn Lipót azonban él és a mai ünnepségeken is résztvesz, a vállalkozók közül az ugyancsak életben levő Fogel Ede, Duschák Henrik és Rubin József nyertek meghívást.

Ma tehát 25 éve, hogy áll a Templom és bizonyára az elismerésnek, a hálának szavai illetik Szeged zsidó főpásztorát, amint áldást osztani a frigysekeregy élé lép. Lehet talán most néhány keresztlen szót mondani a tudós papról, akiről még Szegeden se sokan tudják, hogy milyen elismert tekintély a világ tudományos közvéleménye előtt. Pár hónap múlva ér el 50 éves papi évfordulójához és annyira szerény és egyszerű ember a magyar zsidóság felsőházi követe, hogy már eleve minden ünneplést elhárított magától. Amikor pedig hívták és egyhangulag meg is választották Bécsbe, Stockholmba, a palesztinai egyetemre, nem ment, itt maradt a magyar zsidóság között, amelynek fél évszázad óta híres atyja nyom-

dokát követve, világító fáklyája.

Az meg egyáltalában nem került nyilvánosságra, hogy pár hónappal ezelőtt a világ legnagyobb rabbiképző intézete, a newyorki szeminárium díszdoktorának választotta, amilyen kitüntetés magyar zsidópapot még sohasem ért.

Hatalmas tudása a felebaráti szeretet hirtetőjét a virágok barátjává avatta. A felebaráti szeretettől a virágok szeretetétig nem hosszú az út, de dr. Löw Immanuel ezt az utat »A biblia flórája« című munkájában örökítette meg, örökbecsű alkotással gazdagítva a világ tudományos életét.

Naplementével a csillagokkal egyidejűleg ki-gyullnak a Templom tizezernyi gyertyafényt árasztó csillárai. Felcsendülnek az orgona bugó akkordjai és Makkai Emil mélységesen és áhitatosan szép »Ünnepi himnusza« száll majd a mennyei kárpit felé, ünnepelni a meg-ért 25 esztendő.

Gábor Arnold

Kortörténeti dokumentumai egykorú lapokból kijegyezzük azt a levelet, amit a templom felavatása alkalmából Wlassics Gyula m. kir. vallás és közoktatási miniszter intézett Löw Immanuel főrabbihoz:

Főtisztelendő Ur!

Bármennyire is óhajtanék az Önök ünnepé-lyén megjelenni, erről más irányú elfoglaltsá-gom miatt mély sajnálattal le kell mondanom.

Jól tudom, hogy vallásuk ez új hajlékában a hitbuzgóság mellett a hazafias eszméket is mindig ápolni és dicsőíteni fogják. Hiszen a szegedi volt az első zsidó hitközség, amelyben magyar nyelvű isteni tisztelet tartatott, mert átértette a szegedi derék zsidóság, hogy az édes zengésű hazai nyelv bevitele a templomba egy-általán nem zavarhatja az istentisztelet vallási jellegét, magasztosságát, viszont a nemzeti szel-lem ápolásában a templom így hatalmas té-nyezővé válhatik. Már pedig a haza mindert fiának — dicsérje az Istent bármilyen szertartás szerint — a haza boldogulásán a lehető leg-nagyobb igyekezettel kell munkálkodnia.

Tudom, hogy Főtisztelendőségnek kiváló ré-sze van abban, hogy a szegedi zsidó templom szószerűen hazafias szellem is terjesztetik; nem is lehet mást várni fiától annak a nagy-nevű atyának, kinek Főtisztelendő Ur valóban méltó fia. Nagykánizsán töltött gyermekéveim-ből emlékezem, hogy mily élénken élt ott em-léke, akkor már másutt lelkészkedő Löw Li-pótnak, Főtisztelendőség boldogult atyjának, aki épp oly buzgó szolgája volt vallásának s kiváló munkása a vallásos irodalomnak, mint amilyen hű fia a magyar hazának.

A mostani alkalomból jól esett mindezt el-mondanom s gondolom ezzel igazoltam is, hogy szívem mélyéből sajnálom a felavató ünnepélyről való elmaradásomat, mit különben is dr. Rósa elnök urral hivatalosan is tudattam, közöltem vele azt is, hogy az ünnepélyen leendő kép-viseletemre Szeged város főispánját kértem fel.

Isten áldását kérve az új templomra s a szegedi hazafias zsidó hitközségre, őszinte nagyrabecsüléssel maradok Főtisztelendő Ur

kész híve

Wlassics s. k.

Selyemáruházból

(Kárász ucca 10) még fentmaradt
**selymeket szöveteket
bársonyokat csipkéket
tavaszi kabátokat, női ruhákat**
még e héten 540
Kelemen u. 7. ideigl. helyi-
ségemben
minden elfogadható áron eladom.

Havi 20 pengős törlesztéssel
vásárolható már a
REMINGTON-PORTABLE
a legmegbízhatóbb és legtökéletesebb hordozható írógép
WIRTH és RENGEY 5158
írógép, írodaberendező és mechanikai vállalatnál
Szeged, Horváth Mihály ucca 7. Telefon 12—21.
Díltalan bemutatás.

Akkumulátor javító üzem. Zaviza Horváth Mihály ucca 7.
1 évi garancia. Telefon 11-94.

NEIGER Kóser éttermei Budapest, Teréz körut 4.
Szegediek találkozó helye. 48